

Storspov

Foto: Mats Arvidsson

KOMMER MED VÅREN TILL OSS - MEN MINSKAR SNABBT I ANTAL

Storspoven, vår största vadarfågel, finns mest i norra Sverige. Två tredjedelar av Sveriges storspovar häckar i våra fyra nordligaste län och den är Västerbottens landskapsdjur.

Antalet storspovar har mer än halverats sedan 90-talet i Sverige, och även här uppe i norr är den stora karaktäristiska fågeln nu tyvärr hotad.

Storspoven kommer hitflyttande i slutet av april eller i början av maj. De lägger sina ägg - i medeltal fyra - direkt på marken i åker, betesmark eller våtmark, under första veckan av maj. Honan ruvar i nära en månads tid, vartefter kläckning sker i slutet av maj eller början på juni. Redan någon dag efter att de kläckts följer de sina föräldrar runt i marken på sina långa ben. De födosöker efter mask, skalbaggar, sniglar samt annat gott och näringsrikt.

När ungarna är någon vecka gamla tar hanen helt över skötseln och visar dem hur de ska trycka i marken vid fara. Honan lämnar då familjen, samlas i flockar med andra honor och flyger söderut på "husmorssemester" redan runt midsommar. Ungarna lär sig flyga först vid en dryg månads ålder, under första till andra veckan av juli.

Storspoven lägger oftast ägg i samma marker där de fötts. De kan bli över 30 år

gamla och är mycket revirtrogna. Även om de misslyckats med häckningen tidigare år, kommer paret ofta tillbaka till samma marker år efter år. Därför kan det vara svårt att se att de minskar i utbredning. De hinner inte heller, som en del andra fåglar, med en andra äggläggning samma år, om första häckningen misslyckas.

Storspoven lägger sina ägg - i medeltal fyra - direkt på marken i åker, betesmark eller våtmark. Här är boet tillfälligt lämnat.
Foto: Ninni Nordlund

STORSPOVEN MINSKAR IDAG över i stort sett hela sitt utbredningsområde i norra Europa. Viktiga anledningar till nedgången och där vi kan göra skillnad är:

- Nedläggning av jordbruksmark med igenväxning som följd
- Intensifiering av jordbruket
- Utdikning och igenväxning av våtmarker

ÅTGÄRDER SOM GYNNAR STOR- SPOVEN LOKALT

Som enskild jordbrukare är det svårt att göra något åt den minskande populationen av storspov som helhet. För enskilda par kan man dock göra stora insatser med relativt små medel, för att förbättra häckningsmiljöer och öka ungarnas överlevnad.

Illustration: Matsåke Bergström, ur "Våra vanligaste fåglar" 1988

GENERELLT SETT GÄLLER ATT JU SENARE SLÅTTER desto bättre för storspoven. Slåttern bör då utföras i senare delen av juni eller i början av juli. Detta är naturligtvis inte möjligt på vallar där man behöver få till ett foder med högt näringsvärde, men kanske på lite äldre vallar eller där man tar hö till hästar eller sinkor/dikor?

Både ungar och bon är svåra att hitta i högt gräs. Slåttern skadar dock främst ungar och inte bon. Försöker man gräva upp och flytta boet med ägg i så överger föräldrarna det. Oftast är de flesta ungarna kläckta när slåttern sker och då har de redan lämnat boet, som mest bara är en grop i marken där äggen läggs. Eftersom ungarna guidas av hanen att lägga sig platt ner på marken och trycka vid fara så spelar det ingen roll var boet är i det läget, utan istället var ungarna befinner sig.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER man kan göra för att skydda/hjälpa storspoven och deras ungar:

- Gå ut en runda mitt på fältet och vänta sen 5–10 minuter innan du slår.
- Börja slå i mitten och jobba utåt kanten.
- Skapa upphöjda sittposter i fältet, tex en stolpe, för hanarna så de lättare kan se och guida sina ungar. När man ser hanen sitta på en av dessa kan man lämna lite oslaget omkring sittposten.
- Lyft slätteraggregatet över boet om du upptäcker ett bo med nykläckta ungar.
- Fundera på om fält där storspoven häckar kan slås senare - efter mid-sommar - och alltså producera ett mindre näringsrikt foder än en tidigare skördad.
- Fortsätt bruka jordbruksmarken. Storspoven gynnas av sammanhängande öppen mark, som samtidigt erbjuder skydd och mat.

Foto: Jesper Larsson.
Ur skriften "Lavar på lador" Länsstyrelsen 2007

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden